

การศึกษาปัญหาการเรียนการสอน รายวิชาภาษาเยอรมันพื้นฐาน I

วลี เทียนบุญเลิศรัตน์

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาปัญหาของการเรียนการสอนวิชาภาษาเยอรมันพื้นฐาน I ที่เปิดสอนในภาคการศึกษาต้น ปีการศึกษา 2549 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัยคือ นิสิตชั้นปีที่ 1 จำนวน 24 คน และอาจารย์ผู้สอนจำนวน 3 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้คือแบบสอบถามความคิดเห็น การสังเกตพฤติกรรมการเรียนการสอน และการศึกษาประมวลการสอนวิชาภาษาเยอรมันพื้นฐาน I โดยมีขอบเขตของการวิจัยเฉพาะสภาพผู้เรียน สภาพผู้สอน กิจกรรมการเรียนการสอนและสภาพแวดล้อมของการเรียนการสอน ข้อมูลของการวิจัยนำมาวิเคราะห์เชิงบรรยายและเชิงสถิติ ผลของการวิจัยพบว่าระดับความรู้ภาษาเยอรมันพื้นฐานที่แตกต่างกันเป็นปัญหาสำคัญในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การเลือกใช้สื่อการสอน การเลือกใช้เอกสารเสริมและวิธีการวัดผลและประเมินผล นอกจากนี้สภาพแวดล้อมของการเรียนการสอน เช่น ความเครียดที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนและความบกพร่องด้านวินัยของผู้เรียน มีผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ของการเรียนของนิสิต

This study is aimed at studying the problems of teaching and learning Foundation German I, which was provided for the first-year students in the first semester of the 2006 academic year. The sample of this study was 24 first-year students and three instructors of Foundation German I. The data obtained were collected by using questionnaires surveying the sample students' and instructors' opinions, observing teaching and learning behavior and studying the course syllabus of Foundation German I. This study mainly focused on the state of the learners, the state of the instructors, the teaching and learning activities, and the teaching and learning atmosphere. All data were analyzed with the descriptive and statistical methods. The result of the study revealed that the students' differing levels of German background knowledge significantly affected the teaching and learning in Foundation German I. as did the selection teaching aids, supplementary materials and assessment methods. Besides this, the teaching and learning surroundings such as the students' stress and their lack of self discipline influenced the students' learning achievement.

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

จากแนวคิดปฏิรูปการศึกษา ให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2545 ที่กำหนดหลักการใหญ่ในแนวการจัดการศึกษาในระดับต่างๆว่า “การจัดการศึกษาต้องถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด” กล่าวคือ การกำหนดหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ต้องมุ่งประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนแต่ละคนเกิดการเรียนรู้ที่แท้จริง เรียนรู้อย่างมีความสุข และสนองความแตกต่างของผู้เรียนแต่ละคน นำไปสู่การประกาศใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 สถานศึกษาต้องจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาขึ้นเอง โดยมีองค์ประกอบทั้งที่กำหนดจากหลักสูตรแกนกลาง และที่สถานศึกษาต้องกำหนดจากส่วนที่เกี่ยวกับสภาพปัญหาความต้องการของโรงเรียน ของนักเรียน ของชุมชน และสังคมที่โรงเรียนตั้งอยู่ แนวทางการปฏิรูปการศึกษาดังกล่าว จึงก่อให้เกิดความแตกต่างทางด้านพื้นความรู้ภาษาเยอรมันที่มีผลต่อเนื่องถึงการพัฒนาคณาภพการศึกษาในระดับอุดมศึกษา นอกจากนี้ สาขาวิชาภาษาเยอรมัน ภาควิชาภาษาต่างประเทศ คณะมนุษยศาสตร์ ได้ปรับปรุงแก้ไขหลักสูตรในปี 2548 เพื่อใช้กับนักเรียนตั้งแต่รุ่นปีการศึกษา 2549 เป็นต้นไป ผู้วิจัยจึงมีแนวคิดที่จะศึกษาปัญหาการเรียนการสอนรายวิชา 357115 ภาษาเยอรมันพื้นฐาน I (Foundation German I) ที่เกิดจากสภาพของผู้เรียนที่มีความหลากหลายและความแตกต่างทางด้านพื้นความรู้ภาษาเยอรมัน อันเป็นผลกระทบมาจากการปฏิรูปการศึกษาดังกล่าว รวมทั้งศึกษาสภาพของผู้สอน กิจกรรมการเรียนการสอน และสภาพแวดล้อมของการเรียนการสอน เพื่อจะได้ข้อสรุปที่สามารถนำมาปรับปรุงและพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัญหาการเรียนการสอนรายวิชาภาษาเยอรมันพื้นฐาน I (Foundation German I) ที่เกิดจากความแตกต่างทางสภาพของผู้เรียน สภาพของผู้สอน กิจกรรมการเรียนการสอน และสภาพแวดล้อมของการเรียนการสอน
2. เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการวางแผนปรับปรุงและพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนรายวิชาภาษาเยอรมันพื้นฐาน I (Foundation German I) โดยเฉพาะอย่างยิ่งการกำหนดกิจกรรมการเรียนการสอนและการคัดเลือกสื่อการสอนที่เหมาะสม เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน

ขอบเขตของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ จะศึกษาวิจัยเฉพาะปัจจัยที่มีอิทธิพลโดยตรงต่อการเรียนการสอน ได้แก่ สภาพผู้เรียน สภาพผู้สอน กิจกรรมการเรียนการสอน และสภาพแวดล้อมการเรียนการสอน

นิยามศัพท์

ปัญหาการเรียนการสอน หมายถึง ปัญหาที่เป็นผลกระทบจากสภาพผู้เรียน สภาพผู้สอน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และสภาพแวดล้อมการเรียนการสอน

สภาพผู้เรียน หมายถึง สภาพความพร้อมด้านความรู้พื้นฐานภาษาเยอรมันของผู้เรียน ความสามารถในการเรียนรู้และพัฒนาด้วยตนเอง

สภาพผู้สอน หมายถึง ความสามารถ ความเชี่ยวชาญในการสอน ตลอดจนความมีมนุษยสัมพันธ์ การใช้เวลาและความช่วยเหลือของอาจารย์ประจำรายวิชาภาษาเยอรมันพื้นฐาน 1 ทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ

กิจกรรมการเรียนการสอน หมายถึง กระบวนการเรียนการสอนโดยรวม ซึ่งประกอบด้วย การวางแผน การดำเนินการสอน วิธีการสอน สื่อการสอน และการวัดประเมิน ที่กำหนดไว้ในประมวลการสอนรายวิชาภาษาเยอรมันพื้นฐาน 1

สภาพแวดล้อมการเรียนการสอน หมายถึง บรรยากาศในการเรียนการสอน ความสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียน ความสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับผู้สอน และวินัยของผู้เรียน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทราบและเข้าใจปัญหาการเรียนการสอนภาษาเยอรมันขั้นพื้นฐาน เพื่อเป็นแนวทางปรับปรุงการเรียนการสอน และกิจกรรมในชั้นเรียน
2. เพื่อเป็นข้อมูลในการค้นคว้าด้านการเรียนการสอนภาษาเยอรมันเบื้องต้นในระดับสูงกว่านี้ต่อไป

วิธีดำเนินการวิจัย

รวบรวมข้อมูล และศึกษาสภาพปัญหาการเรียนการสอนรายวิชาภาษาเยอรมันพื้นฐาน 1 ตามขั้นตอนดังนี้

1. กำหนดประชากร

ประชากรสำหรับการวิจัยคือนิสิตชั้นปีที่ 1 ที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชาภาษาเยอรมันพื้นฐาน 1 ภาคต้นปีการศึกษา 2549 จำนวน 24 คน เป็นชาย 3 คน หญิง 21 คน เรียนวิชาเอกภาษาเยอรมัน 22 คน วิชาเอกการเดินทางและการท่องเที่ยว 1 คน วิชาเอกการโรงแรม 1 คน

2. สร้างแบบสอบถาม 2 ชุด

ชุดที่ 1 แบบสอบถามความคิดเห็นของผู้เรียน แบ่งเป็น 2 ส่วน

ส่วนที่ 1 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม

ส่วนที่ 2 เป็นความเห็นของผู้เรียน เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน เนื้อหารายวิชา การวัดและการประเมินผลการเรียน สภาพของผู้สอนและผู้เรียน และ สภาพแวดล้อมการเรียนการสอน

ชุดที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นของผู้สอน เกี่ยวกับสภาพผู้เรียน สื่อการสอน วิธีการสอน และเนื้อหาวิชา

3. รวบรวมและวิเคราะห์แบบสอบถาม

4. ศึกษาและวิเคราะห์กิจกรรมการเรียนการสอนที่ระบุไว้ในประมวลการสอน (Course Syllabus) รายวิชาภาษาเยอรมันพื้นฐาน I

5. สรุปผลการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลจากแบบสอบถามชุดสำหรับผู้เรียนมาวิเคราะห์ด้วยโปรแกรม SPSS โดยหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน จากนั้นจึงนำผลมาแปลและบรรยายให้เห็นความคิดเห็น และข้อเท็จจริงในมุมมองของผู้เรียน แล้วนำมาประกอบ เปรียบเทียบกับผลการวิเคราะห์เชิงบรรยายของแบบสอบถามความคิดเห็นชุดสำหรับผู้สอน และผลการวิเคราะห์การจัดการเรียนการสอน รายวิชาภาษาเยอรมันพื้นฐาน I ที่อาศัยข้อมูลพื้นฐานจากประมวลการสอน (Course Syllabus)

สรุปผลการวิจัย

1. ปัญหาการเรียนการสอนรายวิชาภาษาเยอรมันพื้นฐาน I (Foundation German I) ที่เกิดจากความแตกต่างด้านต่างๆ ได้แก่

1.1 สภาพของผู้เรียน นิสิตชั้นปีที่ 1 สาขาวิชาเอกภาษาเยอรมันได้รับความรู้พื้นฐานภาษาเยอรมันด้วยวิธีเรียนและแหล่งที่มาแตกต่างกัน มีผู้เรียนจบชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายสาขาภาษาเยอรมันในประเทศไทย คิดเป็นร้อยละ 54.20 เรียนในชั้นมัธยมปลายสาขาภาษาเยอรมันในประเทศไทย และเรียนในต่างประเทศ คิดเป็นร้อยละ 16.70 เรียนสาขาวิชาอื่นในชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในประเทศไทย แต่ได้เรียนภาษาเยอรมันในต่างประเทศ คิดเป็นร้อยละ 25 ส่วนอีกร้อยละ 4.20 เป็นผู้ที่ไม่มีความรู้พื้นฐานภาษาเยอรมันมาก่อนเลย ความแตกต่างด้านความรู้พื้นฐานภาษาเยอรมันของผู้เรียนในชั้นเรียนจึงมีมาก กล่าวคือร้อยละ 41.7 เคยเรียนภาษาเยอรมันในต่างประเทศ เป็นระยะเวลา 10 เดือน ถึง 5 ปี ในชั้นเรียนเดียวกันร้อยละ 4.2 ไม่มีความรู้พื้นฐานเลย ส่วนนิสิตที่เรียนภาษาเยอรมัน

ในชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในประเทศไทยที่มีผลการเรียนเฉพาะวิชาภาษาเยอรมันอยู่ในระดับที่ดี มีเกรดเฉลี่ยตั้งแต่ 3.00 ขึ้นไป ร้อยละ 50 ของผู้เรียนจะเรียนภาษาเยอรมันโดยใช้เอกสารประกอบการเรียนที่ผู้สอนผลิตเอง เน้นการจัดหลักสูตรตามสภาพแวดล้อมและความต้องการของผู้เรียนของชุมชนที่แตกต่างกัน ดังนั้นก่อนที่ผู้เรียนจะมาเรียนรายวิชา 357115 ภาษาเยอรมันพื้นฐาน I ผู้เรียนจึงมีทักษะความสามารถด้านการฟัง พูด อ่าน และเขียน ตลอดจนความรู้พื้นฐานด้านไวยากรณ์และคำศัพท์ในระดับที่แตกต่างกัน

1.2 สภาพของผู้สอน เนื่องด้วยผู้สอนทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศใช้ภาษาเยอรมันเป็นส่วนมากในการสอน ผู้เรียนร้อยละ 25 จึงมีปัญหาการใช้ภาษาเยอรมันสื่อสารกับอาจารย์ผู้สอน เพราะพื้นฐานความสามารถด้านทักษะทั้งสี่และความรู้ในด้านไวยากรณ์ คำศัพท์ไม่ดีพอ

1.3 กิจกรรมการเรียนการสอน จากประเด็นปัญหาในด้านความแตกต่างของความรู้พื้นฐานของผู้เรียนในแต่ละชั้นเรียน ทำให้ผู้สอนไม่สามารถเลือกใช้วิธีการสอนได้หลากหลายมาก อีกทั้งการพัฒนาทักษะแต่ละด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านการฟังและการพูด ก็ไม่สามารถพัฒนาไปได้รวดเร็ว เพราะผู้เรียนบางส่วนไม่เข้าใจ การจัดกิจกรรมต่างๆ ทั้งในชั้นเรียนและนอกชั้นเรียนจำเป็นต้องคำนึงถึงความแตกต่างของผู้เรียน การส่งเสริมให้ผู้เรียนทำงานร่วมกัน ต้องมีความเหมาะสมของการจัดกลุ่มเพื่อให้ผู้เรียนได้แสดงความสามารถและศักยภาพของตนเองให้มากที่สุด และทุกคนสามารถมีส่วนร่วมได้เท่ากัน นอกจากนี้ปัจจัยเรื่องเวลามีส่วนสำคัญเช่นกันเพราะการเรียนแต่ละครั้งที่มีระยะเวลา 1 คาบประมาณ 50 นาที สิ้นไป กิจกรรมบางกิจกรรมจำเป็นต้องใช้เวลาติดต่อกันเกินกว่า 50 นาที

1.4 สภาพแวดล้อมของการเรียนการสอน ที่มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน

พบว่าร้อยละ 83.3 เห็นว่าตนเองมีความสามารถในการเรียนรู้เพื่อนไม่ได้ ไม่สามารถเข้าใจในสิ่งที่เรียน เนื้อหาที่เรียนยาก เพราะตนเองไม่เคยเรียนมาก่อน

2. ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการวางแผนปรับปรุงและพัฒนาการเรียนการสอนรายวิชาภาษาเยอรมันพื้นฐาน I (Foundation German I) โดยเฉพาะอย่างยิ่งการกำหนดกิจกรรมการเรียนการสอนและการคัดเลือกสื่อการสอนที่เหมาะสมเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน

2.1 ด้านการจัดการเรียนการสอนรายวิชา 357115 การจัดชั้นเรียนที่มีผู้เรียนห้องละ 10-15 คน มีความเหมาะสมมากที่สุด

2.2 ผู้เรียนมีพื้นฐานความรู้แตกต่างกันมาก เป็นอุปสรรคอย่างมากในการเรียนการสอนไม่ว่าจะเป็นด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนหรือการกำหนดเนื้อหาการสอน

2.3 ด้านเนื้อหากรายวิชา ที่เน้นบทวน เพิ่มเติม ศัพท์ สำนวนภาษาและไวยากรณ์แก่ผู้เรียนตามหัวข้อที่กำหนดไว้ในหนังสือ Themen aktuell 2 ทั้งเล่มแบบเรียน (Kursbuch) และเล่มแบบฝึกหัด

(Arbeitsbuch) มีจำนวนเนื้อหามากเกินไป เพราะการที่จะให้ผู้เรียนนำความรู้ที่เรียนมาฝึกทักษะทั้ง 4 ด้าน เพื่อใช้สื่อสาร อภิปราย และแสดงความคิดเห็นนั้นจำเป็นต้องใช้เวลาในการฝึกฝน ประกอบกับผู้เรียนควรมีพื้นฐานความรู้ภาษาเยอรมันใกล้เคียงกัน อย่างน้อยที่สุดก็ควรมีพื้นฐานความรู้ภาษาเยอรมันในระดับมัธยมศึกษา 3 ปีหรือเทียบเท่า การที่ผู้เรียนมีความรู้พื้นฐานไม่ดีพอ จะก่อให้เกิดอุปสรรคในการทำความเข้าใจเนื้อหาของบทเรียนทั้งในด้านการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน ดังนั้นผู้สอนจึงต้องใช้เวลาในการปูพื้นฐานความรู้ ทั้งด้านศัพท์และไวยากรณ์แก่ผู้เรียนก่อนทั้งในและนอกเวลาเรียน ส่วนผู้เรียนก็ต้องเตรียมความพร้อมก่อนการเรียน ด้วยการทบทวนบทเรียนอย่างสม่ำเสมอ

2.4 การกำหนดเกณฑ์การวัดและประเมินผลที่ชัดเจน สอดคล้องกับจุดประสงค์ของรายวิชา มีความยุติธรรมและโปร่งใส มีวิธีการหลากหลาย ผู้เรียนสามารถประเมินตนเองทั้งก่อนและหลังการเรียน ผู้เรียนสามารถทราบแนวทางการปรับปรุงการเรียนของตนเองจากการวัดและประเมินผล การประเมินผลโดยการทดสอบหลายครั้ง โดยการสอบข้อเขียนและปากเปล่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

2.6 ด้านสื่อการเรียนการสอน การเลือกใช้หนังสือ Themen aktuell 2 เป็นสื่อการสอนหลักสำหรับผู้เรียนในรายวิชานี้ มีความเหมาะสมในแง่ที่ว่า หนังสือเล่มนี้มีสื่อประกอบอื่นๆ ที่จะให้ผู้เรียนค้นคว้าศึกษาด้วยตนเองนอกเวลาเรียนและนอกชั้นเรียนได้มาก อีกทั้งเป็นหนังสือที่ทางสถาบันวัฒนธรรมเยอรมัน (Goethe Institut) ใช้ในการเรียนการสอนของสถาบัน หากผู้เรียนต้องการจะเรียนรู้เพิ่มเติมที่สถาบันฯ ก็สามารถทำได้ ถึงกระนั้นก็ตามหนังสือเล่มนี้ก็ยังมีเนื้อหาบางเรื่องที่ไม่น่าสนใจ สำหรับผู้เรียน เพราะเป็นเรื่องใกล้ตัวและไม่ทันสมัย ประกอบกับหนังสือแบบฝึกหัดที่ใช้คู่กับหนังสือแบบเรียนนี้มักจะสอดแทรกไวยากรณ์ที่ไม่เกี่ยวกับเรื่องที่เน้นเรียน อยู่ในแต่ละบทเข้ามา ทำให้ผู้เรียนเกิดความสับสน ดังนั้นผู้สอนจึงจำเป็นต้องช่วยผู้เรียนบางส่วนจัดระบบความคิดและความรู้โดยการอธิบายเพิ่มเติมเนื้อหาที่สำคัญสรุปประเด็นความคิด เติมเต็มในส่วนที่ขาดหายไปด้วยแบบฝึกหัดนอกเวลาเรียนผ่านระบบการเรียนการสอนออนไลน์ Max Learn

2.7 การเรียนการสอนโดยผ่านระบบ Max Learn ช่วยให้ผู้เรียนได้ทบทวน และเพิ่มความรู้นอกเวลาเรียนและนอกชั้นเรียนได้วิธีหนึ่ง สมควรนำมาใช้เสริมประกอบการเรียนการสอน นอกจากนี้การใช้วิธีการสอนแบบร่วมมือกัน ก็เป็นวิธีการหนึ่งที่ช่วยให้ผู้เรียนได้ช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการปรับพื้นฐานความรู้ให้ใกล้เคียงกันโดยใช้เวลาไม่นานนัก

2.8 ในประมวลการสอนรายวิชา 357115 ภาคต้นปีการศึกษา 2549 ผู้สอนได้กำหนดจุดประสงค์ของรายวิชาไว้ 3 ประการ คือ ต้องการให้ผู้เรียนสามารถใช้ทักษะทั้งสี่ด้าน ได้แก่ ทักษะการฟัง การอ่าน การพูด และการเขียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถใช้ความรู้ภาษาเยอรมันให้เป็นประโยชน์ในการติดต่อสื่อสารได้ดียิ่งขึ้นและได้เรียนรู้วัฒนธรรม และความรู้เฉพาะเรื่องที่เกี่ยวกับประเทศเยอรมนี

จนสามารถอภิปราย แสดงความคิดเห็นและเปรียบเทียบกับของไทยได้ โดยผู้สอนได้วางแผนการสอนตลอดภาคเรียน 16 สัปดาห์ และจะเรียน 5 บทๆ ละ 3 สัปดาห์ ผู้เรียนจะได้เรียนรู้วิธีการบรรยายลักษณะสิ่งของและมนุษย์ ระบบการศึกษาและอาชีพ สื่อต่างๆ ในประเทศเยอรมนี อุตสาหกรรมรถยนต์และเศรษฐกิจ สถาบันครอบครัว ในแต่ละบทจะให้ความรู้ด้านศัพท์ สำนวน ไวยากรณ์ มีบทอ่านเพื่อเพิ่มความรู้เกี่ยวกับประเทศเยอรมนี ที่ผู้เรียนจะสามารถนำมาเป็นพื้นฐาน ประกอบ การแสดงความคิดเห็น อภิปราย ทั้งพูดและเขียน ส่วนสัปดาห์สุดท้ายเป็นการนำเสนอผลงานกลุ่มที่ได้รับมอบหมาย แต่ในการปฏิบัติจริงผู้สอนไม่สามารถบรรลุจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ได้ เพราะภายในกรอบเวลา 15 สัปดาห์นั้นผู้สอนสามารถสอนได้เพียง 4 บท เนื่องจากผู้สอนต้องใช้เวลามากสำหรับการฝึกฝนผู้เรียน การสร้างความเข้าใจสิ่งที่เรียนให้แก่ผู้เรียน และการสื่อสารด้วยภาษาเยอรมันแล้วอธิบายกำกับด้วยภาษาไทยอีกครั้งหนึ่ง

2.9 การเรียนการสอนแบบร่วมมือ ที่เน้นทักษะการทำงานเป็นทีม โดยให้ผู้เรียนที่เก่งช่วยผู้เรียนที่อ่อนกว่า ซึ่งเป็นความร่วมมือระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียน และใช้วิธีการสอนแบบร่วมมือระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน ที่ผู้สอนสอนปรับพื้นฐานความรู้ให้ผู้เรียนนอกเวลาเรียน หลังจากให้ผู้สอนทำการวัดและประเมินผลการเรียนการสอนด้วยการทดสอบย่อยครั้งที่ 1 และจากการสังเกตผลการทำงานการทำบ้านของนักเรียน แล้วเห็นว่าร้อยละ 40 ของผู้เรียนมีปัญหาในเรื่องไวยากรณ์ โครงสร้างประโยคการสื่อสารหรือการทำความเข้าใจที่ใช้ภาษาเยอรมัน รวมทั้งความรู้ด้านศัพท์สำนวนเป็นอย่างมาก

2.10 ด้านสื่อการสอนที่ใช้ในการเรียนการสอนรายวิชานี้ ได้แก่หนังสือ Themen aktuell 2 (เล่มแบบเรียนและแบบฝึกหัด), เอกสารประกอบคำบรรยาย, ซีดี, วีดิทัศน์, แผ่นใส, power point และกระดาน จากลักษณะการใช้สื่อการสอนดังกล่าว ทำให้วิเคราะห์ได้ว่าผู้สอนมีการใช้สื่อหลายแบบ ทั้งแบบธรรมดาและทันสมัย

2.11 การวัดผลสัมฤทธิ์ในการเรียน แบ่งเป็นการศึกษาค้นคว้าและรายงานหน้าชั้น 15% (โดยส่วนแรกจะเป็นการประมวลความรู้ที่เรียนมา มาประยุกต์ใช้ในสถานการณ์จำลอง ส่วนที่สองจะเป็นการนำเสนอเนื้อหาความรู้ที่ค้นคว้าเพิ่มเติมจากแหล่งความรู้อื่นที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อในแต่ละบทเรียน) เป็นการสอบย่อย 2 ครั้ง 30% สอบปลายภาค 30% สอบปากเปล่ากลางภาคและและปลายภาค 20% และอีก 5% เป็นความสนใจเข้าเรียนและร่วมกิจกรรมในชั้นเรียน โดยสรุปการวัดผลสัมฤทธิ์ในการเรียนจะถูกเน้นหนักไปที่การสอบข้อเขียนและปากเปล่า รวมร้อยละ 80 ซึ่งเป็นสัดส่วนที่สูงมาก ส่วนการวัดผลที่เป็นแนวส่งเสริมให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยตนเอง รู้จักนำความรู้มาประยุกต์ใช้และทำงานอย่างมีระบบ เป็นสัดส่วนเพียงร้อยละ 15-20 เท่านั้น

2.12 การประเมินผลของรายวิชา ที่กำหนดให้มีการประชุมร่วมกันเพื่อพิจารณาประเมินผลขั้นสุดท้าย เพื่อความเหมาะสมของผลคะแนนในรายวิชาอีกครั้งหนึ่ง จะทำให้การวัดและประเมินผลมีประสิทธิภาพและโปร่งใสงยิ่งขึ้น

อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

จากผลของการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้พบข้อสังเกตที่น่าสนใจหลายประการ และมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ประเด็นสภาพผู้เรียนในรายวิชานี้ แม้ผู้เรียนส่วนใหญ่จะมีผลการเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายอยู่ในระดับตั้งแต่ 3.00 ขึ้นไป ก็ไม่ได้หมายความว่าผู้เรียนมีพื้นฐานความรู้ดีเสมอกันหรืออยู่ในเกณฑ์มาตรฐานเดียวกันเพราะในแต่ละโรงเรียนจะมีวิธีการวัดและประเมินผลต่างกัน “...โรงเรียนของแต่ละคนก็มีวิธีการให้เกรดหรือการตัดสินผลการเรียนที่แตกต่างกัน ทำให้นำผลการเรียนมาเปรียบเทียบกันไม่ได้...” (พนม พงษ์ไพบูลย์, 2543) ดังนั้นผู้วิจัยจึงใคร่เสนอแนะให้ผู้สอนรายวิชานี้มีความยืดหยุ่นในการกำหนดเนื้อหาทฤษฎี วิชา วิธีการสอน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยกำหนดเพียงโครงสร้างหลักๆ ตามหลักสูตร แต่ในส่วนรายละเอียดสามารถยืดหยุ่นและปรับเปลี่ยนได้ตามความสนใจ ความพร้อมทางวิชาการและศักยภาพของผู้เรียน การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ผู้สอนต้องพยายามทำความเข้าใจผู้เรียนว่าชอบ หรือต้องการที่จะเรียนอย่างไร เพื่อที่จะสนองความต้องการของผู้เรียนได้เต็มที่และได้รับประโยชน์สูงสุด (ปัญชลี วาสนสมสิทธิ์, 2543) ส่วนด้านกิจกรรมการเรียนการสอนควรมีความหลากหลาย กระตุ้นกระบวนการคิดของผู้เรียน มีการผสมผสานวิธีการเรียนการสอนหลายรูปแบบเข้าด้วยกัน ทักษะหนึ่งเกี่ยวกับวิธีการสอนภาษาของวัจนา พิพัฒน์ทศพล ได้กล่าวไว้ว่า ความสำเร็จในการเรียนการสอนภาษามีความเกี่ยวข้องกับตัวแปรหลายประการ แต่ในแง่วิธีการสอนครูสอนภาษาต่างประเทศควรจะใช้วิธีผสมผสาน ทั้งแบบเน้นการสื่อสาร เน้นไวยากรณ์ ปริวรรตและเน้นโครงสร้าง สลับกันไปในแต่ละขั้นตอน (วัจนา พิพัฒน์ทศพล, 2547) ส่วนปัญหาความแตกต่าง ด้านพื้นฐานความรู้ภาษาเยอรมันของผู้เรียน ควรมีการปรับพื้นฐานความรู้ให้อยู่ในระดับใกล้เคียงกัน โดยใช้กิจกรรมหลายอย่าง เน้นผู้สอนเป็นศูนย์กลาง เพื่อนเป็นศูนย์กลาง และผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ตามความเหมาะสม เพราะแต่ละกิจกรรมการเรียนการสอนจะมีข้อดีแตกต่างกัน เช่น กลุ่มทบทวน (Tutorial Group) ช่วยขยายความชัดเจนและความเข้าใจมากขึ้น กิจกรรมเสริมฐานความรู้ภาษาเยอรมันแบบออนไลน์ ผู้เรียนเรียนรู้ได้อย่างเป็นอิสระด้วยตนเอง (ปทีป เมธาคุนวุฒิ, 2544)

กรณีที่ผู้เรียนมีจุดอ่อนในด้านทักษะการเขียน ควรเสริมแบบฝึกหัดภาษา รวมทั้งเทคนิคการเรียนการสอนตามความเหมาะสมกับกลุ่มผู้เรียน หรือผู้สอนต้องอธิบายศัพท์สำนวนเพิ่มเติม (พรสวรรค์ วัฒนางกูร, 2544)

2. ประเด็นสภาพผู้สอน การสอนโดยการบรรยายในรายวิชานี้ มีสัดส่วนที่สูงถึงร้อยละ 86.7 เมื่อเทียบกับวิธีการสอนอื่น ซึ่งหมายความว่าครูผู้สอนยังคงมีบทบาทเป็นศูนย์กลางของการเรียนการสอนเป็นส่วนใหญ่ ผู้วิจัยจึงขอเสนอแนะให้ผู้สอนปรับบทบาทตนเอง จากผู้กำหนดหรือผู้ควบคุมเป็นผู้แนะแนวทางและช่วยเหลือเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีอิสระในการวางแผน การเลือก การแสดงออกบ้าง ทั้งในด้านความคิดและการปฏิบัติ ผู้สอนจะเป็นผู้ช่วยกระตุ้นความสนใจของผู้เรียน ช่วยสร้างบรรยากาศและ

สภาพแวดล้อมให้เหมาะสมกับการพัฒนาศักยภาพผู้เรียน มีความเข้าใจสภาพผู้เรียนและสามารถช่วยปรับเปลี่ยนปรับปรุงพฤติกรรมต่างๆ ของผู้เรียน จนสามารถประสบความสำเร็จในการเรียนได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของบัญญัติ วาสนสมิทธิที่พบว่า การที่ผู้สอนสามารถกระตุ้นให้ผู้เรียนสามารถทดลองและปรับตัวให้เข้ากับสไตล์การเรียนรู้ในรูปแบบต่างๆ ให้เกิดความหลากหลายให้มากที่สุด ผู้สอนก็สามารถทำให้ผู้เรียนมี learner autonomy ได้เพิ่มมากขึ้น ซึ่งสิ่งนี้นับเป็นหัวใจสำคัญของการเรียนการสอนแบบที่มีผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (บัญญัติ วาสนสมิทธิ, 2543)

3. ประเด็นการวัดและประเมินผล เนื่องด้วยผู้เรียนแต่ละคนมีจุดเด่นจุดด้อยต่างกัน เครื่องมือและเทคนิควิธีที่นำมาวัดจึงควรมีหลายรูปแบบ เพื่อจะประเมินความสามารถที่แท้จริงของผู้เรียนได้ (ปัทมเมธาคณวุฒิ, 2544) เช่น จัดทำแฟ้มสะสมงาน (Portfolio) หรือการสังเกตพฤติกรรมในชั้นเรียน และในภาคการศึกษาควรมีการวัดประเมินผลหลายครั้ง เพื่อดูพัฒนาการการเรียนรู้ของผู้เรียน ส่วนผู้เรียนก็สามารถประเมินความสามารถของตนเอง ปรับปรุงแก้ไขวิธีเรียน การทำงาน หรือจุดด้อยของตนเองได้ชัดเจนขึ้น

4. ประเด็นสภาพแวดล้อมการเรียนการสอน การจัดชั้นเรียนที่มีผู้เรียนห้องละ 10-15 คน นั้นเหมาะสม ผู้เรียนมีโอกาสได้รับการฝึกฝนและได้แสดงออกอย่างทั่วถึง ทั้งผู้เรียนและผู้สอนมีโอกาสนสื่อสารปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน ทำให้บรรยากาศในการเรียนไม่ตึงเครียด ผู้เรียนก็จะเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น ถ้าซักถาม ถ้าแสดงออกมากขึ้น ส่วนประเด็นวินัยของผู้เรียน อันได้แก่ ความตรงต่อเวลา การเตรียมความพร้อมก่อนเรียน การทบทวนบทเรียนเป็นประจำที่ยังมีข้อบกพร่องที่จะต้องปรับปรุง ผู้สอนจำเป็นต้องใช้ประสบการณ์และความสามารถที่จะสร้างลักษณะนิสัย ค่านิยม ตลอดจนทัศนคติที่ดีแก่ผู้เรียน ปลูกจิตสำนึกให้ผู้เรียนเป็นผู้ตรงต่อเวลา มีความรับผิดชอบ ใส่ใจในการเรียน

5. ประเด็นเรื่องระยะเวลาการเรียนการสอนของแต่ละครั้ง ที่มีเวลาคาบละ 50 นาที โดยประมาณ เป็นอุปสรรคในการดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอน เช่น ในการอภิปรายแสดงความคิดเห็น การรายงาน หรือการทำกิจกรรมกลุ่มต่างๆ ควรจัดตารางเวลาการเรียนการสอนเป็นครั้งละ 90-120 นาที เพื่อให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

6. ประเด็นสื่อการสอน ผู้วิจัยเห็นว่า ผู้สอนทุกท่านควรจะมีการร่วมศึกษา และพิจารณาจุดเด่นจุดด้อยของหนังสือหรือเนื้อหา และร่วมกันปรับปรุงปรับเปลี่ยนจัดทำเอกสารเสริม หรืออุปกรณ์สื่อการสอนอื่นๆ ของรายวิชานี้ อยู่เป็นประจำ

บรรณานุกรม

- จุฑามาศ นามสูงเนิน, นงนุช โมกขะสมิต และ วลี เทียรบุญเลิศรัตน์. 2547. **สภาพปัญหาการเรียนการสอนภาษาเยอรมันเป็นวิชาเอก ในคณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- นุชรี กิมสุวรรณ. 2543. **สภาพปัญหาและการจัดหลักสูตรภาษาเยอรมันเพื่อการปรับปรุงและพัฒนา**. รายงานการวิจัย ฉบับที่ 169. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยพายัพ.
- ปทีป เมธาคุณวุฒิ. 2544. **การจัดการเรียนการสอนที่มีผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปรววรรณ ดวงรัตน์. 2541. "การศึกษาสภาพและปัญหาการเรียนการสอนศิลปะภาคปฏิบัติ สาขาทัศนศิลป์ ในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน." *วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*.
- ปัญชลี วาสนสมลิตี. 2542-2543. "การศึกษสไตล์ในการเรียนรู้ (Learning Style) ของผู้เรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศ." *วารสารภาษาปริทัศน์* 18: 102-119.
- พนม พงษ์ไพบูลย์. "การประเมินคุณภาพการศึกษา." ใน **สรุปคำบรรยายพิเศษ โครงการประเมินคุณภาพ การศึกษาด้านความถนัด (SAT) ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายปีการศึกษา 2543**, 15 พฤศจิกายน 2543, โรงแรมธารินทร์. เชียงใหม่: ศูนย์สารสนเทศ สป., กระทรวงศึกษาธิการ.
- พนม หัตถสว่าง. 2542. "ความคิดเห็นของอาจารย์ต่อหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนในสถาบัน อุดมศึกษาเอกชน เขตกรุงเทพมหานคร." *วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง*.
- พรชูลี อาขวอรุ่ง. 2541. **การเรียนรู้ภาษาที่สอง: ผลการวิจัยเอกสาร**. กรุงเทพฯ: กรมวิชาการ กระทรวง ศึกษาธิการ.
- พรสรรค์ วัฒนางกูร. 2544. **การเรียงลำดับคำในข้อความในแง่ภาษาศาสตร์ จิตวิทยา: จากความคิดสู่ภาษา**. งานวิจัยสาขาภาษาศาสตร์ จิตวิทยาเพื่อเพิ่มความสามารถในการเขียนภาษาเยอรมันของ นักศึกษาไทย. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เจริญชนี นิ่มนวล. 2538. **แนวโน้มเกี่ยวกับสภาพการเรียนการสอน คุณลักษณะและผลงานของอาจารย์ ภาษาฝรั่งเศสระดับอุดมศึกษาในยุคโลกาภิวัตน์**. กรุงเทพฯ: คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย.

- วจนา พิพัฒน์ทศพล. 2547. “ทัศนะหนึ่งเกี่ยวกับวิธีสอนภาษา.” **วารสารการศึกษา กทม.** 27, 10 (กรกฎาคม): 19-20, 25-27.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2544. **แนวทางการปฏิรูปการศึกษา ระดับอุดมศึกษา ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542.** กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัด วี ที ซี คอมมิวนิเคชั่น.
- อุทุมพร จามรมาน. 2530. **การวัดและประเมินผลการสอนระดับอุดมศึกษา.** กรุงเทพมหานคร: โครงการวิทยาศาสตร์อุตสาหกรรม.
- Littmann, Michael und Weeranathanaphan. 2002. “Thesen zur Entwicklung des Faches Deutsch an thailändischen Hochschulen-Analyse der aktuellen Situation und Konsequenzen für eine Veränderung der Curricula.” **TDLV-Forum** 7: 167-173.
- Luca, Mark and Kent, Robert. 1968. **Art Education Strategies of Teaching.** Englewood Cliffs, N.J.: Prentice-hall.